

Москаленко Д. Ю.

здобувач вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету,
Науковий керівник:

Левін О. Л.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Формування громадянського суспільства в західноєвропейських країнах відбувалось еволюційно, протягом кількох століть. Це був складний процес не тільки економічної, соціальної і політичної, але й соціокультурної, духовної та морально-етичної трансформацій. Між тим більш стрімкі, «форсовані» темпи становлення громадянського суспільства в Україні потребують швидкого зміцнення державності. Адже суспільство не може бути «громадянським» доти, доки воно не керується політично під наглядом держави. Лише верховна публічна влада – конституційна держава може ефективно справлятися з можливими аномаліями його розвитку і забезпечувати рівний захист усіх суспільних інтересів.

Головним у сутності держави є зміст, а не форма. Змістовна сторона держави – це те, в чий інтерес діє ця організація політичної влади, якими пріоритетами вона оперує та які встановлює у своїй політиці. Є багато підходів до розуміння самої сутності держави (класовий, загальнолюдський, релігійний, національний та інші), але наголошуємо на тому, що умови та фактори, які впливають на розвиток суспільних відносин і, як наслідок, на державу, постійно трансформуються, тобто змінюється сутність держави, що підкреслює її динамічність. Вона має багато виявів та аспектів, що внеможлиблює зведення її сутності до конкретної теорії.

Сучасна юридична наука вживає термін «держава» у двох значеннях – широкому та вузькому. У широкому значенні держава – це всеосяжна правова, суверенна територіальна організація громадянського суспільства, яка має у своєму розпорядженні публічно-політичну владу, спеціальний апарат управління і примушування, забезпечує безпеку існування цивільного суспільства як єдиного цілого. У вузькому значенні держава – це механізм здійснення публічно-політичної влади в суспільстві, апарат управління суспільством.

Сучасна ж держава не ослаблює, а навпаки, посилює свою економічну

функцію, яка полягає у створенні організаційно-правових передумов, необхідних для упорядкованої та ефективної економічної діяльності суспільства [1-2].

Державу як публічно-владний інститут можна розглядати в якості керуючої системи стосовно громадянського суспільства як системи керованої. Разом із тим громадянське суспільство – це саморегулююча соціальна система, що детермінує державу. Саме від громадянського суспільства залежать сутнісні і системоутворюючі характеристики політичної підсистеми. Отже, громадянське суспільство – це система, яка саморозвивається і саморегулюється. Цілеспрямований розвиток суспільства досягається без втручання держави як політичної владної сили. В цьому відношенні воно має власні внутрішні джерела саморозвитку, незалежні від держави. Громадянське суспільство саморегулюється, зокрема, так, що само формує для себе керуючу систему, задає параметри і межі державного втручання і визначає функції держави. Останні завжди є об'єктивно зумовленими суспільними потребами, волею народу, яка виражається певними структурами громадянського суспільства і опосередковується та юридично оформляється державою.

Ознаки держави:

1) має розташовуватися на певній території, обмеженій державними кордонами, характеризується певною формою територіального устрою, складається з окремих територіальних утворень. Саме територіальний принцип відрізняє державу від первісної общини та від інших соціальних організацій;

2) участь у зовнішніх відносинах, тобто здатність укласти міжнародні договори, брати участь у роботі міжнародних організацій;

3) об'єднує все населення на засадах громадянства як організація публічної влади. Громадянство передбачає сталий зв'язок між кожним індивідом і державою;

4) має апарат реалізації державної влади, що носить публічний характер. [3]

Отже, держава – це універсальна політична форма організації суспільства, яка характеризується: суверенною владою, політичним і публічним характером, реалізацією своїх повноважень на певній території за допомогою діяльності спеціальних органів, наданням своїм рішенням обов'язкового характеру, встановленням податків. Державність – це несталий стан територіально-політичної організації суспільства, що володіє обмеженою публічною владою, здійснюваною державним апаратом, який легітимно або легально є залежним від внутрішніх та зовнішніх чинників: уходження до складу певної держави та відсутність самостійного представництва ззовні власних інтересів, наявність управлінсько-наглядових органів та військових сил певної країни на її території.

1. Поняття держави / Петришин О.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С. та ін. Теорія держави і права: підручник. Харків: «Право», 2015. С. 51–54
2. Дубровская И.М. Из истории идей украинской государственности. Українська державність: становлення, досвід, проблеми. Харків, 2010
3. Греченко В.А. До питання про сутність поняття «державність». Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2002. Вип. 20. С. 244–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2002_20_53.

Оборнев Д. В.

здобувач вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету

Жадяєв Д. В.

кандидат філософських наук, доцент
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

**УКРАЇНА ЯК ПРАВОВА ДЕРЖАВА: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Дві революції, які відбулися в Україні (2005 та 2014 років), довели наявність в її політичній та правовій системі, які в інституційному вигляді набули статусу сімулякра. Зокрема однією з таких є поняття правова держава. Як відомо, правова держава характеризується передусім народовладдям, верховенством права, відповідальністю держави перед суспільством, справедливим правосуддям, наявністю незалежних засобів масової інформації. Вищезазначені цілі були проголошені у Конституції України 1996 року, але практика засвідчила їх ілюзорність, здатність викривлювати правосвідомість громадян, відволікаючи їх увагу від реального стану справ на задекларовані гасла. Аналіз причин цього явища становить важливий науковий та практичний інтерес.

Проголошення принципу верховенства права, який полягає у пріоритеті прав людини перед правом будь-яких спільнот (народу, держави, нації), у службовій ролі держави перед громадянським суспільством не зміг гарантувати його реалізацію в її поточній діяльності, щодо визнання головним обов'язком держави забезпечення прав і свобод людини, держава відповідає перед людиною за свою діяльність, які вводили в оману більшість громадян щодо дійсного стану справ у країні.

Цьому становищу сприяла правотворча та правозастосовна практика більшості державних органів України: від парламенту, уряду, міністерств та